

**ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
ΠΟΥ
ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝ
ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ
ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ**

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΚΟΣ

χaráκτης (1945-2006)

Γεννήθηκε στα Γιάννενα το 1945 και φεύγει από τα αυτά τελειώνοντας το σχολείο. Με εξετάσεις περνά στη Σχολή Καλών Τεχνών.

Ασχολείται με τη χαρακτηριστική και έχει καθηγητή το Γραμματόπουλο. Ενώ είναι μαθητής στη σχολή φτιάχνει την ξυλογραφία «Κόκκινο Γυμνό» στην οποία εφαρμόζει την τεχνική των «Ντεγκραντέ» (μετάβαση χρωμάτων). Αυτό ενθουσιάζει το Γραμματόπουλο ο οποίος τον παίρνει στο προσωπικό εργαστήριο του. **Το 1977** Διδάσκει στην ΑΣΚΤ ως Βοηθός, Επιμελητής, Λέκτορας και το **1999** : Εκλέγεται Αναπληρωτής Καθηγητής στην ΑΣΚΤ. Έργα του υπάρχουν σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Φιλανδία, Σουηδία, ΗΠΑ, Αργεντινή, Ιταλία, στις Πινακοθήκες των Δήμων Αθηναίων, Ρόδου, Ιωαννίνων, Φλώρινας, στο Υπουργείο Πολιτισμού καθώς και στις συλλογές πολλών ελληνικών Τραπεζών. **Απεβίωσε στις 4 Αυγούστου 2006**

- Μια πρώτη κατηγοριοποίηση στα έργα του Καζάκου είναι η εξής:
- **1960 -70 Φοιτητική περίοδος:** Επεξεργάζεται θέματα που του δίνονται από τους καθηγητές του στη Σχολή.
- **1970-80 και 1980-90** έχουμε τις κλασικές ξυλογραφίες του.
- **Από το 1988** όμως και μετά αρχίζει να υπάρχει μια αλλαγή στα έργα του Καζάκου, τόσο θεματολογικά όσο και τεχνοτροπικά.

- Εξετάζοντας την πρώτη ενότητα των χαρακτηριστικών, διαπιστώνουμε πρώτα από όλα ότι ο Καζάκος μας δίνει μία εκπληκτική αποτύπωση του Κάστρου των Ιωαννίνων, με κάθε λεπτομέρεια, το Ρολόι στην Πύλη του Κάστρου, το Ασλάν Τζαμί, τα τείχη του Κάστρου και φυσικά τη Λίμνη. Όλα αυτά τα στοιχεία τα διαπιστώνει κανείς με πρώτη ματιά στο χαρακτηριστικό με τίτλο «Τζαμί, ημέρα»

- «Κάστρο», Χαρακτικό του Βασίλη Καζάκου

Κάστρο-ποδήλατα

- ««Κυριακές», χαρακτηριστικό Β. Καζάκου

- Βλέπουμε πως με τις προ του 1988 ξυλογραφίες ο Καζάκος πετυχαίνει να μας μεταφέρει σε έναν κόσμο ονειρικό και φανταστικό, στον κόσμο δηλαδή της παιδικής ηλικίας, όπου όλα φαίνονται απόλυτα λογικά. Εδώ ρεαλισμός και όνειρο γίνονται ένα, τα ίδια τα ποδήλατα διαθέτουν ρεαλιστική ρόδα, αλλά και τεράστια φτερά.
- Με τα ποδήλατα φαίνεται πως ο Καζάκος **κυνηγά το όνειρο**, ένα όνειρο απροσδιόριστο με όχημα το ποδήλατο. Στα έργα του ο γενέθλιος χώρος υπάρχει, απεικονίζεται με σαφήνεια, αλλά δεν του είναι αρκετός, θέλει κάτι παραπάνω από αυτόν, γι' αυτό και πετάει πάνω από αυτόν.

- Και περνάμε τώρα στα έργα μετά το 1988. Βλέπουμε ότι η θεματική του έχει αλλάξει, δεν είναι πια τα ποδήλατα και οι βόλτες με αυτά γύρω από τη Λίμνη, αλλά οι γυναίκες στα μπαρ. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η θεματική αλλάζει καθώς και ο ίδιος ο Καζάκος μεγαλώνει ηλικιακά. Είναι πια ένας ώριμος άντρας με ενδιαφέρον για το άλλο φύλο.
- Τα έργα του από το 1988 και μετά είναι, όπως ήδη αναφέραμε, **ανθρωποκεντρικά**, και συγκεκριμένα έχουν θέμα τη **γυναίκα**. Όπως θα δούμε οι γυναίκες τώρα είναι εκείνες που έχουν τα φτερά και όχι τα ποδήλατα τα οποία εμφανίζονται και αυτά αλλά στη «σωστή τους θέση», στο έδαφος.

- «Μπαρ Αδιέξοδα»
Βαθυτυπία σε
πλεξιγκλάς, Β. Καζάκου

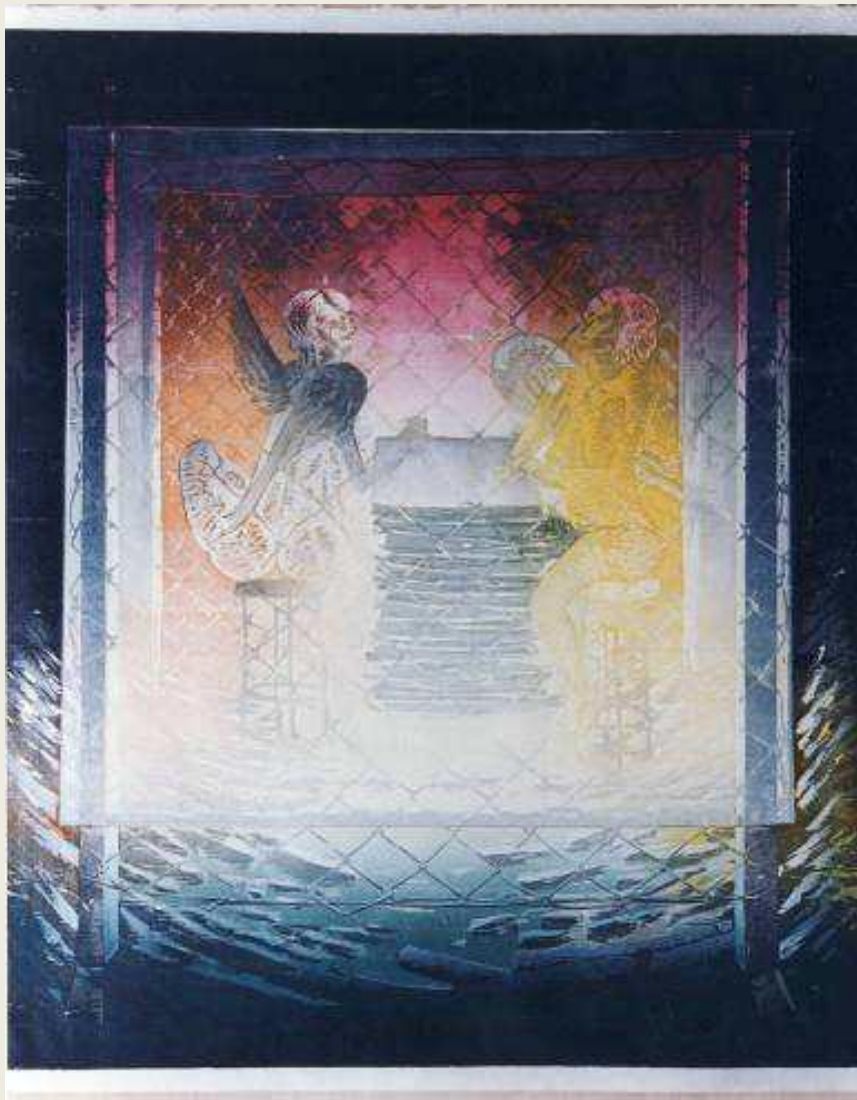
www.giannena-e.gr

52cm x 71cm
bar

www.giannena-e.gr

13cm x 18cm
bar

- «Ημέρες της εβδομάδας»
Βαθυτυπία σε πλεξιγκλάς. Β. Καζάκου

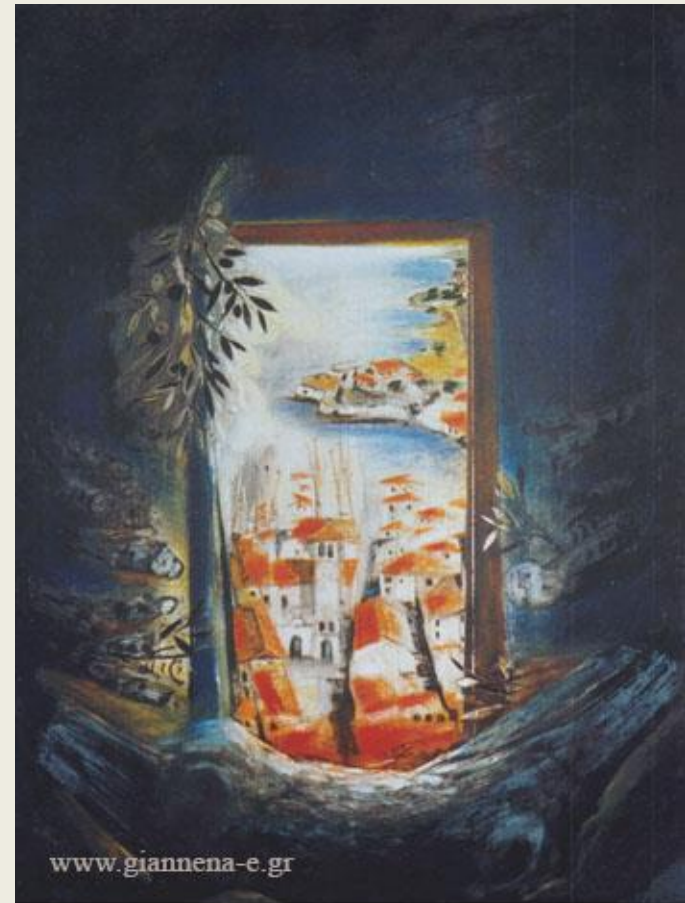
« ελιά »

www.giannena-e.gr

76 x 107 cm
elia (kormos)

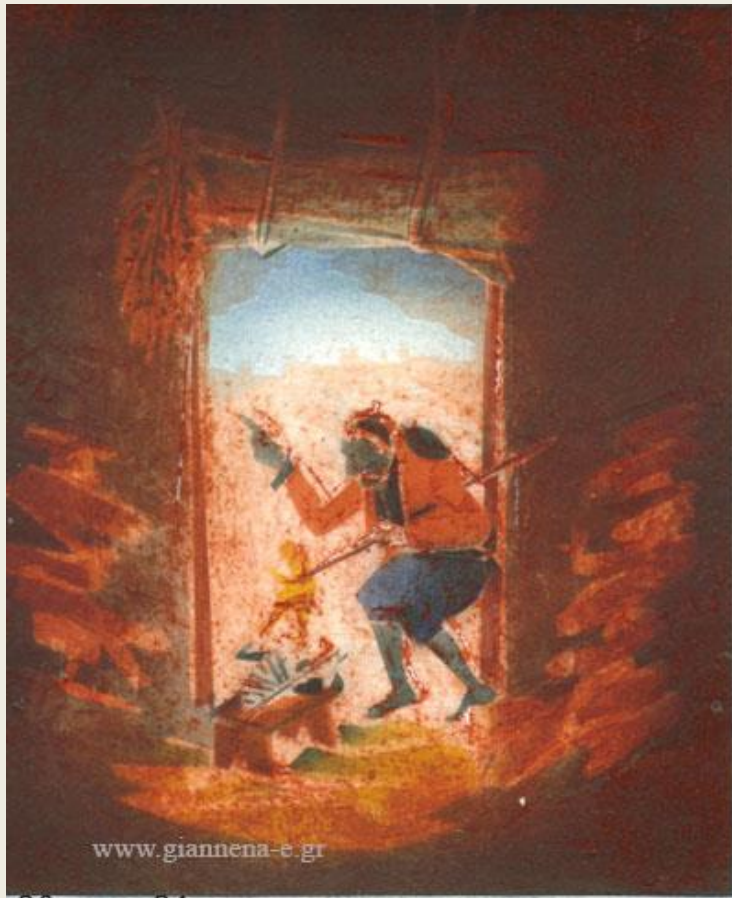
« πόρτα »

www.giannena-e.gr

60 x 100 cm
porta

καραγκιόζης – αργαλειός – λούνα παρκ

www.giannena-e.gr

20cm x 24cm
karagkiozis

www.giannena-e.gr

20cm x 24cm
karagkiozhs

110 x 80 cm
argalios

www.gianjena.com

29cm x 22cm
louna park

www.giannena-e.gr

Γιάννης Μόραλης

Ζωγράφος (1916-2009)

Γιάννης Μόραλης

- Ζωγράφος και χαράκτης, μια από τις πιο σημαντικές φυσιογνωμίες της ελληνικής τέχνης του 20ού αιώνα, ομότιμος καθηγητής της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

- Γεννήθηκε στην Άρτα το 1916 αλλά από το 1922 ως το 1928 έζησε στην Πρέβεζα, όπου υπηρετούσε ως γυμνασιάρχης ο φιλόλογος πατέρας του. Το 1927 εγκαταστάθηκε μόνιμα με την οικογένειά του στην Αθήνα.
- Από το 1931 ως το 1936 σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, ζωγραφική με τους Κωνσταντίνο Παρθένη, Το 1937 με υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών πήγε στη Ρώμη -όπου για έξι μήνες παρακολούθησε μαθήματα τοιχογραφίας και μωσαϊκού- και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Παρίσι.
- Το 1947 εκλέχτηκε τακτικός καθηγητής στην προπαρασκευαστική τάξη της ΑΣΚΤ και το 1953 τακτικός καθηγητής Εργαστηρίου Ζωγραφικής, θέση που διατήρησε ως το 1983.
- Εξέθεσε έργα του σε διάφορες ομαδικές και ατομικές εκθέσεις -στην Ελλάδα και στο εξωτερικό- και το 1958 αντιπροσώπευσε τη χώρα μαζί με τον Γ. Τσαρούχη και τον Αντ. Σώχο στην Μπιεννάλε της Βενετίας..

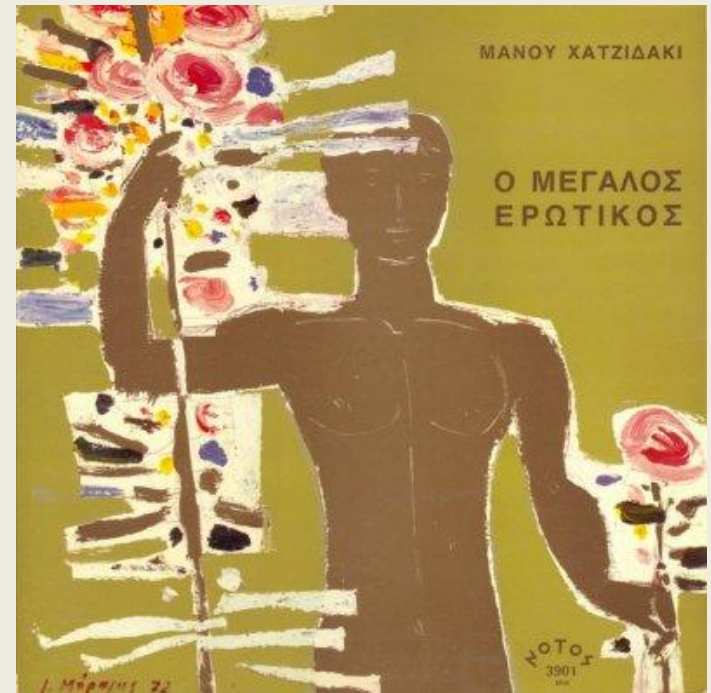
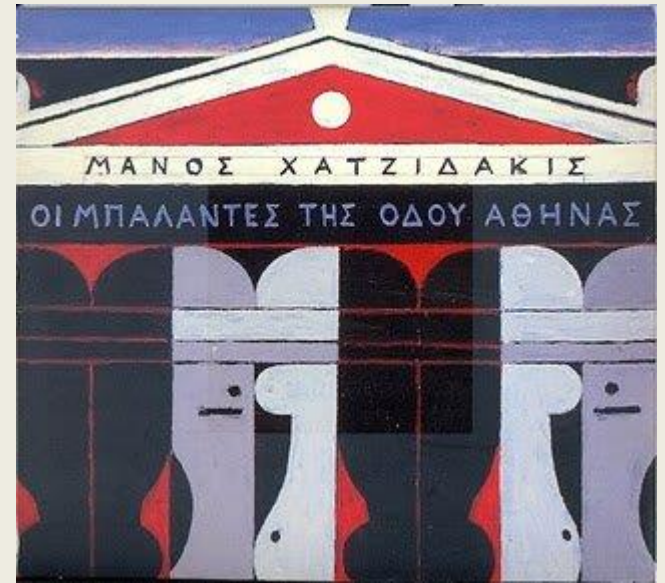

Δύο Φίλες, 1946

Μορφή, 1951

- Το έργο του Μόραλη περιλαμβάνει επιπλέον εικονογραφήσεις βιβλίων των ποιητών Ελύτη και Σεφέρη, εξώφυλλα δίσκων μουσικής, γλυπτά, τοιχογραφίες καθώς και σκηνικά και κουστούμια για το Εθνικό Θέατρο Ελλάδος. Στα πιο γνωστά του έργα συγκαταλέγονται οι διακοσμήσεις του Ξενοδοχείου Χίλτον της Αθήνας, και οι συνθέσεις του στον σταθμό Πανεπιστημίου του μητροπολιτικού σιδηροδρόμου της Αθήνας.

- Η τέχνη του λοιπόν είναι ανθρωποκεντρική και με τη θεματική του, που αποκρυσταλλώνεται γύρω στο '50 πλέκει το ερωτικό μέστωμα του κοριτσιού. Κόρες που κάθονται αντικριστά ή που αναπαύονται, αρχαίες στάσεις πλάι σε παραστάδες, μπροστά σε πόρτες.

- Η αναζήτησή του κορυφώνεται στη δεκαετία του '60 με τα «Επιτύμβια» και τα «Επιθαλάμια», όπου έρωτας και ο θάνατος φτιάχνουν την εξίσωση της ζωής. Κατά την Μαρίνα Λαμπράκη _Πλάκα:
 - *«Το παράδοξο με τον Μόραλη είναι ότι όσο γινόταν πιο μοντέρνος, τόσο γινόταν πιο κλασικός, πιο αρχαίος. Και ακόμη, όσο γινόταν πιο αφηρημένος, τόσο γινόταν πιο αισθησιακός. Με αυτό το παντοδύναμο ξόρκι ο ζωγράφος αντιμετώπισε νικηφόρα το γήρας και τον θάνατο».*

[Επιτύμβια Σύνθεση Γ](#), 1958-1963
Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο
Αλεξάνδρου Σούτσου, Αθήνα

Γυναίκα δένει τις
μπότες της, 1976

Πανσέληνος,
1977

Ερωτικό, 1990
Μακεδονικό
Μουσείο
Σύγχρονης
Τέχνης,
Θεσσαλονίκη

- *Δεν μου αρέσει να πουλάω τα έργα μου. Ούτε τώρα ούτε παλιότερα. Ξεκίνησα να το κάνω μόνον από ανάγκη».*
- Η σχέση του **Γιάννη Μόραλη** με την εμπορική πλευρά της τέχνης του υπαγορεύεται από αυτήν ακριβώς την άποψη. Ο ίδιος αρνείται κάθε συζήτηση περί τιμών των έργων του, όπως αρνείται να μπει στο παιχνίδι τού ποιος πουλάει πόσο.
- Ο ζωγράφος, σεβόμενος και υποστηρίζοντας απόλυτα τον θεσμό των γκαλερί αφήνει σε αυτές να καθορίζουν τις τιμές των έργων του. Και όταν του φαίνονται «πολύ ακριβές» προσπαθεί να τις κατεβάσει...

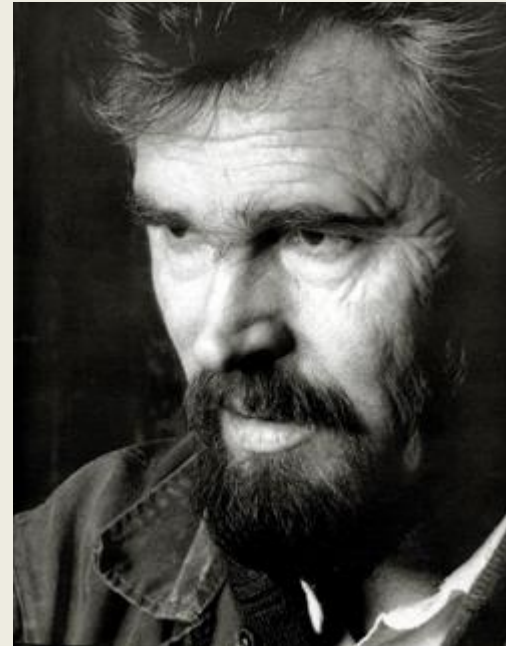

Θεόδωρος Παπαγιάννης

Γλύπτης 1942

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

- Ο Θεόδωρος Παπαγιάννης κατάγεται από την Ήπειρο, από μία περιοχή που με τη τραχιά της διαμόρφωση, τους γλυπτικούς ορεινούς της όγκους και την πέτρινη αρχιτεκτονική της, αφυπνίζει την καλλιτεχνική ροπή και υπαγορεύει την αυστηρότητα και τον σεβασμό στη χρήση των υλικών.

Ο πολύτροπος καλλιτέχνης εξερευνά όχι μόνο τα παραδοσιακά υλικά (πέτρα, μάρμαρο, χαλκό) αλλά και κάθε άλλη μορφή πρώτης ύλης όπως ξύλο, σίδηρο, πηλό, συνθετικές ύλες αλλά και αντικείμενα δεύτερης χρήσης, που προσθέτουν την δική τους στην αφήγηση του έργου.

Ο Ηπειρώτης γλύπτης είναι ένας από τους τελευταίους δεξιοτέχνες της χειροτεχνικής παράδοσης. Η μακρά μαθητεία αρχικά, και θητεία αργότερα του, Θεόδωρου Παπαγιάννη πλάι στον Γιάννη Παππά, έναν αυστηρό δάσκαλο με ρωμαλέο έργο και πλούσια πλαστική παιδεία, του εξασφάλισε στέρεα θεμέλια για να οικοδομήσει το δικό του έργο. Έργο βασικά ανθρωποκεντρικό, με μικρές παρεκβάσεις, όπως τα πουλιά, που δεν παραβιάζουν ουσιαστικά τον κανόνα.

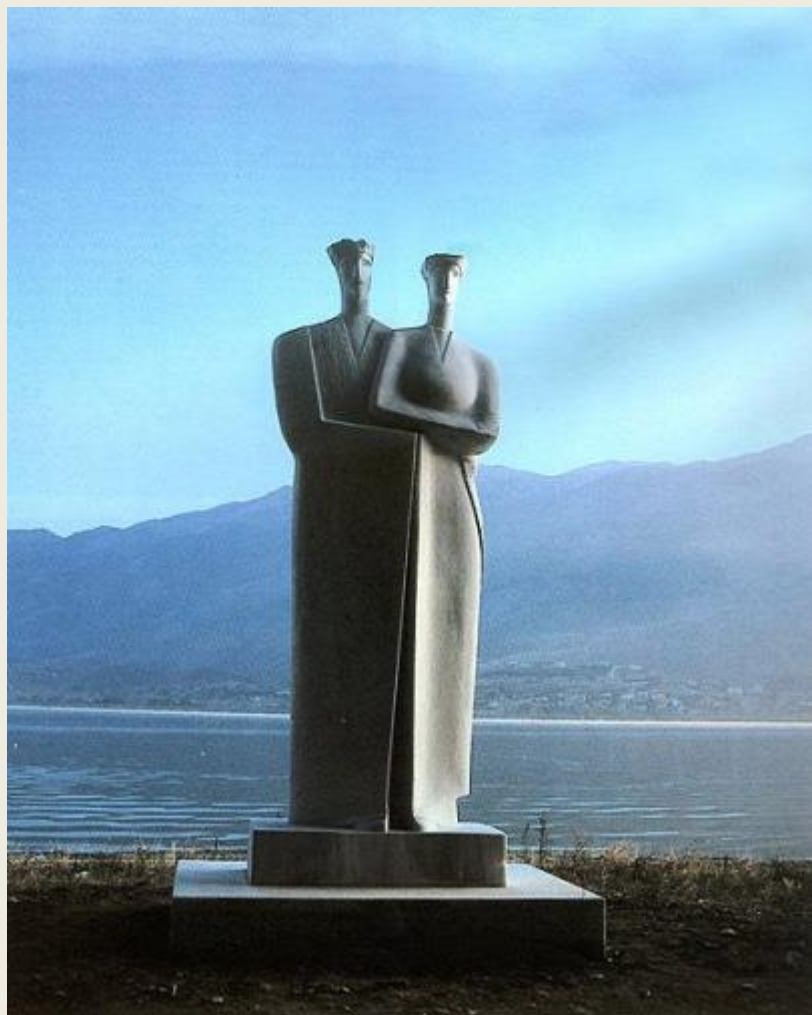
Από το Μουσείο στην
γενετηρά του το
ΕΛΛΗΝΙΚΟ

«Οι Δρομείς», το οποίο θα κοσμεί την έξοδο του Διεθνούς Αεροδρομίου «Ο' Hare», του Σικάγου.

«Οι Δρομείς είναι το σύμβολο της μετανάστευσης- μετακίνησης του Ελληνισμού στις ΗΠΑ. Μεταφέρουν μήνυμα ειρήνης, συνεργασίας και φιλίας μεταξύ των δύο πόλεων και των δύο κρατών», δήλωσε ο δημιουργός του έργου, Θεόδωρος Παπαγιάννης στην εφημερίδα «Chicago Tribune», τονίζοντας ότι το γλυπτό αντιπροσωπεύει την Ηράκλεια ρήση «Τα Πάντα Ρει».

Συμπόσιο γλυπτικής, Γιάννενα 1996

- Για το έργο μου δεν αισθάνομαι την ανάγκη να δώσω εξηγήσεις. Πιστεύω πως είναι απλό και κατανοητό.
- Θα πω μόνο τούτο : ήθελα με το έργο αυτό να συγκεράσω πολλά πράγματα να κάνω κάτι που εκφράζει τη δουλειά μου θεματικά και φορμαλιστικά. **Και διάλεξα το ζευγάρι που για μένα αποτελεί βασικό κύτταρο της κοινωνίας.** Αυτό δημιουργεί την πόλη και η πόλη υπάρχει γι' αυτό. Θέλησα μιιά φόρμα απλή, λιτή, Δωρική, κατανοητή έχοντας πάντα κατά νου πως ρίχνω γέφυρα προσέγγισης και κατανόησης στον πολίτη του σήμερα και του αύριο και ήθελα να τοποθετηθεί εκεί απέναντι απ' τα φοβερά Μπουντρούμια του Κάστρου να μείνει σαν στοιχείο για όλους αυτούς που μαρτύρησαν και χάθηκαν ταπεινωμένοι χωρίς απολογία παίρνοντας το παράπονο μαζί τους.

“ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΠΩΝΥΜΟΥΣ ΚΑΙ
ΑΝΩΝΥΜΟΥΣ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ”

Συμπόσιο γλυπτικής,
Κόνιτσα 1995

- Από τη στιγμή που αποφάσισα να συμμετάσχω στο Συμπόσιο Γλυπτικής της Κόνιτσας, σκέψεις πολλές άρχισαν να περιτριγυρίζουν στο μυαλό μου. Σιγά, σιγά επικεντρώθηκαν γύρω από τους μαστόρους. Γνωρίζοντας την παράδοση των χωριών της Κόνιτσας με τους περίφημους μαστόρους, αποφάσισα να κάνω κάτι προς τιμή τους. Λόγω της μακρόχρονης ενασχόλησής μου με το λάξεμα της πέτρας αισθανόμουν αλληλέγγυος, αισθανόμουν κι εγώ ένας απ' το “συνάφι” τους.
- Αυτούς τους μαστόρους θέλησα να τιμήσω φτιάχνοντας ένα πέτρινο σφυρί, αλλά παροπλισμένο δίχως στείλιάρι και με κάποιες κακώσεις πάνω του απ' την πολύ και σκληρή δουλειά. Αιχμηρό και περήφανο όπως οι ανάγκες το διαμόρφωσαν στο πέρασμα των χρόνων να κάθεται σαν νικητής, πάνω σ' ένα ακατέργαστο βράχο, αυτόν που σ' όλη του τη ζωή πελεκούσε και διαμόρφωνε και του έδινε σχήμα και αναλογία.

- Με τριάντα υπερφυσικές ανθρώπινες φιγούρες «**τα φαντάσματα μου**» όπως τ' αποκαλεί, στήνει ένα τραγικό χορό. Τα έργα που είναι φιλοτεχνημένα από τα αποκαΐδια του Πολυτεχνείου (Νοέμβριος του 1993) και άλλα ανακυκλώσιμα υλικά φτιάχνουν ένα χορό της σύγχρονης Ελληνικής Τραγωδίας. Στη μέση του χορού ένα ταψί με ψωμιά, σύμβολο της επιβίωσης του ανθρώπου και μια πεσμένη μορφή συμπληρώνουν το σκηνικό της έκθεσης που κάτω από τις τραγικές συνθήκες που βιώνει η χώρα παίρνει συμβολικές διαστάσεις.
- Έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη

Κεραμικά ψωμιά-δημιουργίες του Θεόδωρου Παπαγιάννη
ξεχειλίζουν από ένα μεγάλο ταψί με φόντο σακιά γεμάτα
σιτάρι, ενώ δυο σταυροειδή «τοτέμ» τονίζουν την ιερότητα
του ψωμιού

- *«Η επιβίωση συμβολίζεται με το ψωμί, γιατί αυτό βάζουμε μπροστά. Λέμε: δουλεύω για το ψωμί μου, αγωνίζομαι για το ψωμί μου, τρώω πικρό ψωμί, φάγαμε ψωμί κι αλάτι. Η ίδια η θρησκεία βάζει στην πρώτη γραμμή "τον άρτον ημών των επιούσιονδος ημίν σήμερον"».*

- «Η ιερότητα του ψωμιού υποδηλώνεται με το μαύρο στολισμένο πανί που στρώνεται στο έδαφος και τον χορό των μορφών που αναπτύσσεται τριγύρω, συμβολίζοντας θεότητες ή υπερφυσικές προστατευτικές δυνάμεις, αλλά και ξόρκια ή και σκιάχτρα που συχνά στήνονται στα χωράφια για να προστατέψουν τη σοδειά»

Κώστας Μπαλάφας

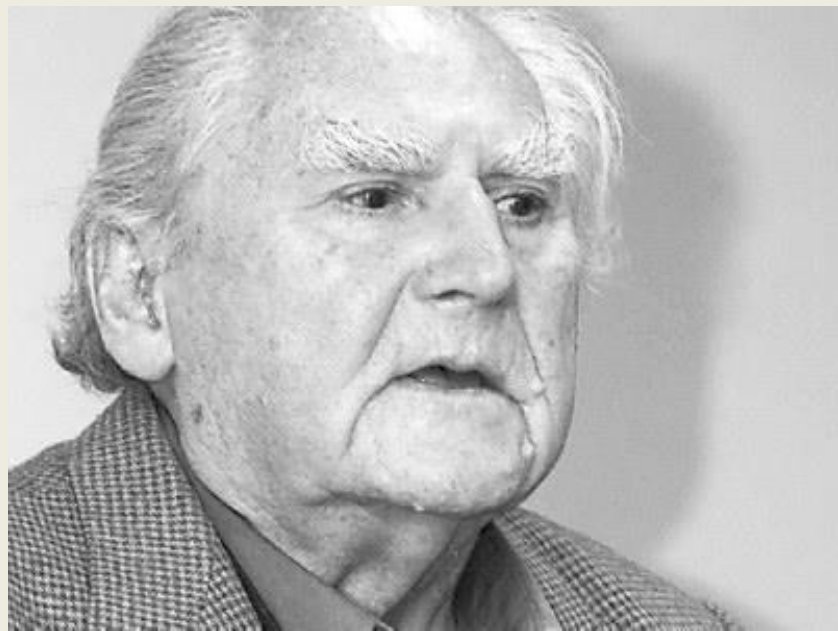
Φωτογράφος (1920 – 2011)

Κώστας Μπαλάφας

Μέσα από το φακό του, η ιστορία της χώρας μας...

Περήφανοι που ο τόπος μας γέννησε έναν τόσο μεγάλο άνθρωπο και καλλιτέχνη...

...] Γεννήθηκα σ' ένα
κακοτράχαλο ηπειρώτικο
χωριό που λες πως και το ίδιο
γεννήθηκε για αγώνες πρώτα
με την ίδια τη φύση, για να
μπορέσει να επιβιώσει στην
κακοτράχαλη γη που
γεννήθηκε Και ένα μεγάλο
μαράζι ήταν ο ξενιτεμός.
Ξενιτεύτηκα νωρίς κι εγώ για
λόγους βιοπορισμού, μόλις
τέλειωσα το Δημοτικό —το
τέλειωσα και δεν το τέλειωσα.
Ήμουν τότε έντεκα χρονών και
δούλευα σ' ένα
γαλακτοπωλείο.

Πριν πιάσω τη μηχανή, είχα γράψει λίγα πράγματα με το μολύβι σ' ένα μπλοκάκι, τα βιώματά μου. Επειδή έγραφα και για το αφεντικό μου πράγματα όχι τόσο ευχάριστα, μου σκίσανε το μπλοκάκι και στενοχωρήθηκα πολύ γι' αυτό, γιατί είχα γενικά όλα μου τα βιώματα, πως έφυγα από το χωριό μου, πως κατέβηκα σε μια πολιτεία όπου είδα φώτα που δεν τα έσβηνε η βροχή και ο αέρας, πως, τέλος πάντων, μπόρεσα να βοηθήσω τον εαυτό μου και την οικογένειά μου.

Στο αφεντικό μου αυτό είχαν έρθει κάτι συγγενείς του από την Αμερική, ομογενείς, και θεώρησε υποχρέωσή του να τους ξεναγήσει σε διάφορα μέρη. Μια μέρα σκέφτηκαν να ανέβουν στην Πάρνηθα είπανε, μάλιστα, να πάρουν και μιν αναμνηστική φωτογραφία. Κάποιος Θα έπρεπε όμως να κρατάει αυτό το κουτί για να φωτογραφηθούν αυτοί, και αγγάρεψαν έμένα.

«Όταν κατάλαβα ότι αυτό το μηχάνημα που κρατούσα στα χέρια μου μπορεί να αποτυπώσει σε εικόνα πάνω σε χαρτί ό,τι έχω ζωντανό μπροστά μου, μαγεύτηκα...»

- Ο Μπαλάφας γεννήθηκε το 1920 στην Κυψέλη Άρτας από την οποία έφυγε σε αναζήτηση εργασίας στην Αθήνα. Εργαζόμενος σε γαλακτοκομείο πατριώτη του και φοιτώντας σε νυχτερινό σχολείο μετέβη στη Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων και κατόπιν στην Ιταλία έως το 1939 όπου ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη γαλακτολογία. Επιστρέφοντας στα Ιωάννινα διορίστηκε έκτακτος υπάλληλος στη Γαλακτοκομική Σχολή.

Δεν υπήρξε επαγγελματίας φωτορεπόρτερ, ούτε βρέθηκε τυχαία στο μέτωπο των πολεμικών επιχειρήσεων: ήταν αντάρτης-τυφεκιοφόρος και παράτολμος φωτογράφος.

- Κατά την περίοδο των σπουδών του στα Ιωάννινα αγόρασε την πρώτη του φωτογραφική μηχανή (Junior Kodak) την οποία αντικατέστησε στην περίοδο της Ιταλίας με μια Robot, μαθαίνοντας εμπειρικά την τέχνη του σκοτεινού θαλάμου σε γειτονικό φωτογραφείο. Τη μηχανή του χρησιμοποίησε αργότερα για να απαθανατίσει την πορεία του ελληνικού στρατού προς το αλβανικό μέτωπο, την περίοδο της γερμανικής Κατοχής και τον ένοπλο αγώνα του ΕΛΑΣ, τον οποίο ακολούθησε ως τυφεκιοφόρος.

- Ο Κώστας Μπαλάφας είναι «ανθρωπιστής» φωτογράφος που παρατηρεί και αποτυπώνει τα δρώμενα με ειλικρίνεια, είναι ο καλλιτέχνης που δημιούργησε, κάτω από αντίξοες συνθήκες, φωτογραφίες-ντοκουμέντα για να διασωθεί το μεγαλείο του λαού μας.

- Ο Κώστας Μπαλάφας εικονογράφησε τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, αλλά και την ιστορία της τέχνης της φωτογραφίας, με εκατοντάδες γνήσια ντοκουμέντα: για την πορεία του ελληνικού στρατού στην Αλβανία, την Κατοχή, το αντάρτικο και τον αγώνα του ΕΛΑΣ στην Ήπειρο, αλλά και τον άνθρωπο του μόχθου και της σκληρής επιβίωσης. Στα δικά του καρέ πρέπει να ανατρέξει όποιος θέλει να δει ζωντανή την αλήθεια της μεταπολεμικής Ελλάδας.

- Το 2008 δώρισε το φωτογραφικό αρχείο του στο Μουσείο Μπενάκη, αποτελούμενο από 15.000 ασπρόμαυρα αρνητικά από το 1939 έως το 2000 και 60 ταινίες μικρού μήκους έτοιμες για ψηφιακή επεξεργασία, με κεντρικό θέμα τα ήθη και τα έθιμα της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας.

Το τελευταίο κλικ της ζωής του ήταν την Κυριακή, σε ηλικία 91 ετών. Ο Κώστας Μπαλάφας έφυγε αναγνωρισμένος για το έργο του.

Η ομάδα μας

- Αυγερινού Αικατερίνη
- Αποστόλου Βασίλης
- Λάμπρης Βαλάντης
- Χαλκιάς Κωσταντίνος
- Χήτας Κωσταντίνος

Επιμέλεια:

Νάκκα Αικατερίνη εκπαιδευτικός ΠΕ18-13 &
Καράμπαλη Δήμητρα εκπαιδευτικός ΠΕ 19
του 3^{ου} ΕΠΑΛ Ιωαννίνων

Σχ. Έτος: 2012-2013